

Màster en Competència Intercultural en l'àmbit de la Salut

Barcelona, gener 2011 – gener 2012

Presentació

Aquest curs correspon a un programa propi de màster en Competència Intercultural en l'àmbit de la Salut organitzat per la EUI del Mar amb l'IDEC de la Universitat Pompeu Fabra.

La diversitat social està lligada a processos dinàmics en canvi constant i a qüestions relacionades amb el gènere, l'edat, l'estat socio-econòmic, la religió i la pertinença a un entorn geogràfic i cultural. La gestió de la diversitat social amb criteris d'eficàcia i efectivitat en l'àmbit dels serveis bàsics d'atenció a les persones és un dels focus d'interès emergents en els darrers anys.

Els professionals de la salut desenvolupen la seva activitat en un entorn que ha evolucionat cap a una realitat sociocultural més complexa i més diversa, fruit entre d'altres dels processos migratoris recents. Aquesta interrelació entre poblacions i cultures està plantejant nous i importants reptes, que tenen a veure, sobretot, amb la necessitat d'implementar nous recursos i noves estratègies professionals per a donar una resposta efectiva i de qualitat a aquesta nova situació. La millora de la comunicació i la comprensibilitat entre els diferents actors que intervenen en els processos de salut ha esdevingut una necessitat de primer ordre en àmbit assistencial. En aquest sentit, la competència intercultural constitueix un model eficaç per l'adequació de l'oferta de serveis de les organitzacions de salut garantint el dret efectiu dels ciutadans en quant a rebre una atenció de salut de qualitat i adaptada a les seves necessitats. L'Estat Espanyol i Catalunya han rebut en els darrers anys un gran nombre de població immigrant amb els conseqüents efectes estructurals (polítics, econòmics, demogràfics, i socioculturals) en la societat. Aquesta realitat ha posat en un primer pla el debat sobre els processos interculturals i la seva influència en el sistema sanitari espanyol i català.

Objectius

OBJECTIU GENERAL: capacitar als professionals de la salut per a donar resposta a les necessitats de salut de les persones en un entorn intercultural.

OBJECTIUS:

- Identificar la diversitat de les construccions culturals en contextos interculturals
- Identificar la diversitat de pràctiques de salut en contextos interculturals
- Descriure i analitzar les bases epistemològiques de la competència intercultural
- Descriure i analitzar les habilitats i actituds pròpies de la competència intercultural
- Incorporar estratègies i intervencions culturalment competents en l'àmbit de la salut

A qui va dirigit

Aquest curs està adreçat als professionals que formen part dels equips de salut que treballen en qualsevol àmbit sanitari i estan interessats en la integració de la perspectiva intercultural en la seva pràctica i alhora millorar la seva competència intercultural.

Direcció i professorat

Direcció

Montse Montiel Pastor. Diplomada en Infermeria. Llicenciada en Antropologia Social i Cultural. Títol de Postgrau en Antropologia Aplicada al Benestar Social.

Coordinadores Acadèmiques

Mercè Serra Galceran. Diplomada en Infermeria. Llicenciada en Antropologia Social i Cultural. Títol de Màster en Bioètica.

Lourdes Mestres Camps. Diplomada en Infermeria. Llicenciada en Antropologia Social i Cultural. Títol de Postgrau en Antropologia Aplicada al Benestar Social.

Tutora Acadèmica

Victoria Morin Fraile. Diplomada en Infermeria. Llicenciada en Pedagogia

Professorat

Joan Benach de Rovira. Doctor en Salut Pública per la Universitat Johns Hopkins. Professor titular de la Universitat Pompeu Fabra. Membre del Grup de Recerca en Desigualtats en Salut (GREDS) i del Employment Conditions Network (EMCONET).

Joseph R. Betancourt. MD, MPH. Director, The Disparities Solutions Center. Senior Scientist, The Mongan Institute for Health Policy. Director of Multicultural Affairs Office, Massachusetts General Hospital. Associate Professor of Medicine, Harvard Medical School.

Andrea Buron Pust. Servei d'Epidemiologia i Avaluació del Parc de Salut Mar de Barcelona.

Elena Brunat Gilabert. Infermera. Directora d'Infermeria del Parc de Salut Mar. Màster en Gestió de Serveis d'Infermeria. Master Universitario en liderazgo y Gestión en Servicios de enfermería. Màster en Direcció d'Institucions Sanitàries.

Sílvia Carrasco Pons. Coordinadora del mòdul I. Doctora en Antropologia. Professora titular del departament d'Antropologia Social i Cultural de la UAB. Investigadora principal, entre d'altres, de l'equip català del projecte comparatiu internacional The Children of Immigrants in the EU and the EU. Directora de la Xarxa d'Investigació en estudis etnogràfics sobre migracions i minories, infància i educació i renovació.

Francesc Cots Reguant. Cap de Secció d'Avaluació de l'activitat assistencial del Servei d'Epidemiologia i Avaluació del Parc de Salut Mar.

Juliana Esquerra. Infermera, àrea d'Innovació i Projectes de RRHH. Ha estat directora de Formació Contínua del Parc de Salut Mar. Àrees d'expertesa, cardiologia, la comunicació metge i infermera pacient, la formació contínua, la interculturalitat i la gestió del coneixement i del capital intel·lectual a les organitzacions.

David Fornons. David Fornons Fontdevila, Doctor en Antropologia Social i Cultural per la Universitat de Barcelona, llicenciat en Antropologia, diplomad en Infermeria i treball Social a la Universitat de Barcelona. Especialitzat en la docència i recerca en Antropologia de la Salut (especialment drogues, alimentació i esport).

Oana Gröne. Llicenciada en Literatura i Lingüística Francesa i Anglesa per la universitat Pública de Bucarest. Project Manager Health Literacy del Parc de Salut Mar i de la Xarxa Catalana d'Hospitals Promotors de la Salut. Investigadora en el projecte Europeu HANDOVER (7FP) Institut Universitari Avedis Donabedian (UAB)

Cristina Iniesta Blanco. Doctora en Medicina. Adjunta a Gerència del Parc de salut mar. Direcció de Gestió Clínica.

Juan Manuel Leyva Moral. Doctor en Infermeria per la Universidad Europea de Madrid. Professor del Grau en Infermeria de l'EUI del Mar (centre adscrit a la UPF). Màster en Ciències d'Infermeria per la Universitat d'Edinburgh.

José Luis Medina Moya. Coordinador del mòdul VI. Llicenciat en Pedagogia i Doctor en Filosofia i Ciències de l'Educació. Professor titular de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona al Departament de didàctica i Organització educativa.

Elvira Méndez Méndez. Metgessa especialitzada en salut pública. Professora associada de polítiques públiques de la Universitat Pompeu Fabra. Directora general de l'Associació Salut i Família.

Lourdes Mestres Camps. Infermera. Llicenciada en Antropologia Social i Cultural. Professora d'Infermeria de l'EUI Mar (centre adscrit a la UPF) Títol de Postgrau en Antropologia aplicada al Benestar Social. Investigadora del Projecte de millora de la Competència Cultural del Parc de Salut Mar.

Montse Montiel Pastor. Infermera. Llicenciada en Antropologia Social i Cultural. Professora d'Infermeria de l'EUI Mar (centre adscrit a la UPF) Títol de Postgrau en Antropologia aplicada al Benestar Social. Coordinadora i investigadora del Projecte de millora de la Competència Cultural del Parc de Salut Mar.

Victòria Morin Fraile. Infermera. Llicenciada en Pedagogia. Professora d'Infermeria de l'EUI Mar (centre adscrit a la UPF). Títol de Postgrau en Infermeria Geriàtrica i Gerontològica. Investigadora del Projecte de millora de la Competència Cultural del Parc de Salut Mar.

Jaume Raventós Monjo. Llicenciat en Farmàcia. Conseller Delegat del Parc de Salut Mar. Professor del Màster de Gestió en Infermeria de la Universitat de Barcelona. Professor del Diploma de Postgrau Gestió d'Infermeria de la Universitat de Girona.

Mercè Serra Galceran. Infermera. Llicenciada en Antropologia Social i Cultural. Professora d'Infermeria de l'EUI Mar (centre adscrit a la UPF) Màster en Bioètica. Coordinadora i investigadora del Projecte de millora de la Competència Cultural del Parc de Salut Mar.

Isabel Sierra Navarro. Doctora en Psicologia. Grau d'experta en Coaching individual i d'equip per l'Escuela Europea de Coaching y Habilidades Directivas. Directora Tècnica de CivitasInnova. Directora del Servei de Coaching d'aquesta organització.

M. Luisa Vázquez. Responsable de Recerca i Desenvolupament. Grup de Recerca en Polítiques de Salut i Serveis Sanitaris (GRPSS). Servei d'Estudis i Prospectives en Polítiques de Salut del Consorci de Salut i Social de Catalunya.

Montserrat Vergara Duarte. Doctora en Biomedicina a l'àrea d'Epidemiologia i Salut Pública. Màster en Salut Pública. Màster en Estadística i Investigació Operativa. Membre del Grup de Recerca de les Desigualtats en Salut de la UPF.

Metodologia

Sessions teòriques plenàries. Sessions dirigides al debat i aclariment de continguts. Treballs en grup i activitats d'aprenentatge cooperatiu. Seminaris. Tutories individuals i de grup. Els estudiants treballaran presentacions, exercicis de classe i treballs d'anàlisi conceptual i de la practica professional en diferents àmbits i entorns de salut.

Avaluació

L'avaluació del curs serà continua, mitjançant el seguiment dels/de les tutors/es de cadascun del mòduls i del treball final d'intervenció intercultural.

Treball final d'Intervenció intercultural: El/la participant haurà de dissenyar i portar a terme una intervenció intercultural en un entorn de salut. La proposta d'intervenció haurà d'estar aprovada per la direcció del curs i es desenvoluparà sota la supervisió metodològica i tècnica d'un tutor/a assignat/da a cada participant.

Per a l'obtenció del títol l'estudiant haurà d'assistir com a mínim un 80% de les sessions lectives i superar tots els exercicis

Capacitats i Competències

Capacitats:

- Conèixer les variables i indicadors socioculturals de l'entorn de salut
- Conèixer els aspectes sociodemogràfics dels fluxos migratoris
- Analitzar els conceptes d'interculturalitat i de diversitat cultural
- Conèixer les relacions humanes com un conjunt de processos generadors de comunicació i relacions interculturals.
- Conèixer la diversitat de formes d'entendre la salut com a processos de construcció col·lectiva.
- Conèixer els mètodes i tècniques de la investigació en competència intercultural
- Identificar, en un context específic, les necessitats culturals de les persones amb problemes de salut.
- Resoldre problemes de la pràctica professional en contextos de diversitat cultural.
- Desenvolupar un conjunt d'habilitats per a proporcionar una atenció de salut culturalment eficaç.
- Interrelacionar la competència intercultural amb la qualitat assistencial
- Sistematitzar, interrelacionar i analitzar les fons bibliogràfiques de procedència diversa.
- Dissenyar i portar a terme una intervenció intercultural en l'àmbit de la salut i avaluar els resultats i la seva adequació cultural.
- Exposar de forma oral i escrita els resultats de la intervenció
- Promoure actituds de respecte a la diversitat

Competències:

- Capacitat d'anàlisi i síntesi
- Reconeixement de la diversitat i la interculturalitat
- Capacitat per entendre les construccions de la salut en una societat intercultural
- Habilitats i estratègies culturalment competents
- Habilitats de recerca
- Habilitats de maneig de la bibliografia
- Habilitats de treball autònom
- Habilitat per a la presa de decisions culturalment eficaces
- Habilitat per a defensar i presentar, de forma oral i escrita, propostes i projectes
- Compromís ètic

Continguts acadèmics

L'estructura del currículum es basa en la unió dels coneixements propis de les Ciències de la Salut i els elements teòrics i metodològics de la Sociologia i l'Antropologia de la Salut. Es treballaran els instruments socioculturals i etnogràfics que permeten desenvolupar la competència intercultural dels professionals i el disseny de projectes de qualitat i de recerca en aquest àmbit de coneixement.

Mòdul I: Conceptes bàsics de la interculturalitat: Aproximacions epistemològiques de la diversitat. La construcció social de l'altre. Relativisme cultural, prejudici, racisme i xenofòbia. Multiculturalitat vs. Interculturalitat. Etnocentrisme i exclusió. Complexitat i interculturalitat. Comunicació i diàleg intercultural.

Mòdul II: Anàlisi sociodemogràfic dels fluxos migratoris en el context de l'Estat Espanyol i de Catalunya: El fenomen global de les migracions. Les Teories explicatives dels fluxos migratoris. Anàlisi de les polítiques d'immigració. Dimensions del fet migratori. Els cicles migratoris a l'Estat Espanyol i Catalunya.

Mòdul III: La interculturalitat en el context de la Salut: Construccions i significats del concepte de salut en un entorn intercultural. Cultura i pràctiques de salut. Determinants socioculturals de les persones amb problemes de salut. Construcció cultural de les institucions i les professions sanitàries. Anàlisi dels factors que determinen "l'encontre terapèutic". Fonamentació de la influència de la cultura en les decisions i accions clíniques i assistencials.

Mòdul IV: La Competència Intercultural en el àmbit de la Salut: Aspectes teòrics i conceptuals de la competència intercultural. Models de competència intercultural. Competència intercultural i adaptació. Bases psicosocials de les relacions interculturals. Competència intercultural en les organitzacions sanitàries. Anàlisi de programes de formació en competència intercultural. Indicadors per l'avaluació de la competència intercultural. Competència intercultural i qualitat assistencials.

Mòdul V: Estratègies d'intervenció cultural: Mediació intercultural: concepte i actors. Metodologia de la mediació intercultural. Estratègies de comunicació intercultural. Negociació. Participació. Resolució de conflictes en contextos interculturals.

Mòdul VI: Recerca i Competència Intercultural: Analitzar la fonamentació teòrica de la recerca intercultural. Processos de recerca emmarcats en la fenomenologia, teoria fonamentada, etnografia i la recerca històrica. Mètodes i tècniques de la recerca quantitativa i qualitativa aplicada a processos interculturals.

Mòdul pràctic:

Activitats formatives: Estudi de casos. Es proposen una sèrie de situacions que exemplifiquen l'encontre intercultural en l'àmbit de la salut. Després de l'anàlisi de les mateixes es reflexionarà sobre el context, les estratègies i les possibles solucions. Aquest mòdul s'impartirà de forma transversal en cadascun dels mòduls teòrics ressenyats anteriorment.

Treball Final

Treball final d'Intervenció intercultural

Valor acadèmic

60 crèdits ECTS*

*European Credit Transfer System. 1 crèdit ECTS equival a una dedicació total aproximada de 25 hores per part de l'estudiant, incloent hores lectives i treball personal.

Titulació

Master en Competència Intercultural en l'àmbit de la Salut. Expedit per la Universitat Pompeu Fabra

Calendari i Horari

Data d'inici de les classes

11 de gener de 2011

Finalització del període lectiu

29 de gener de 2012

Distribució de l'horari

De gener de 2011 a gener de 2012

Distribució de l'activitat presencial: de dimarts a dijous de 15'30 a 19'30h

Lloc de realització

EUI del Mar
Campus Universitari Mar
C/ Dr. Aiguader, 80, 3ª planta . 08003 BCN
Tels. 93 248 39 32 / Fax 93 248 39 34

Idioma

Català i castellà

Requisits d'admissió

Ser Llicenciat /da o Diplomada en ensenyaments de l'àmbit de les Ciències de la Salut
Coneixements d'anglès
Entrevista personal

Preu del curs

5630€

Procés d'inscripció i matriculació

Consultar www.parcdesalutmar.cat/euimar